

24.3.2021

Eduskunnan talousvaliokunnalle

Asia: Hallituksen esitys (HE 38/2021 vp) laiksi majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan talousvaliokunta on pyytänyt Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry:ltä lausuntoa hallituksen esityksestä laiksi majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta. MaRa lausuu asiasta seuraavan.

Ravintola-alan taloudellinen tilanne

Ravintola-alan yritysten ja työntekijöiden taloudellinen tilanne on erittäin heikko jo yli vuoden kestäneen koronakriisin ja viruksen leviämisen estämiseksi päätettyjen rajoitustoimien takia.

Maaliskuun alkupuolella julkaistun jäsenkyselymme mukaan 72 prosentilla ruokaravintoloista, 64 prosentilla kahviloista ja 84 prosentilla pubeista ja yökerhoista liikevaihto laskee maaliskoukokuussa 2021 vähintään puolella verrattuna vuoden 2019 vastaavaan aikaan. Peräti 90 prosentilla juhla- ja pitopalveluyrityksistä liikevaihto romahtaa vähintään 70 prosentilla ja henkilöstö- ja opiskelijaravintoloista 63 prosentilla vähintään 60 prosenttia. Jo noin 30 prosenttia ravintola-alan yrityksistä on konkurssiuhan alla tai lopettanut toimintansa syyskuuhun mennessä.

Tämä oli tilanne ennen ravintolasulkujen alkamista. Liikevaihto romahtaa vielä maaliskuun alun luvuista ja ravintola-alan yritysten konkurssiuhka kasvaa edelleen (liite).

Ravintolayritykset ja työntekijät ovat koronapandemian, rajoitustoimien ja etenkin käynnissä olevan ravintolasulun takia kriittisessä taloudellisessa tilanteessa.

Sulkemiskorvaus

Ravintoloiden 8.3.2021 alkanut sulkupahentaa toimialan yritysten tilannetta entisestään, jollei eduskunnan käsittelyssä oleva sulkemiskorvaus kata ravintolayritysten joustamattomia kuluja täysimääräisesti. Hallituksen esityksessä esitetään, että palkkakulut korvattaisiin täysin, mutta muut joustamattomat kulut vain 70 prosenttisesti. Ravintolayrityksillä ei ole varoja 30 prosentin muiden joustamattomien kulujen kattamiseen.

Koronakriisi on syönyt ravintolayritysten omat pääomat. Yrittäjät ovat laittaneet omia varoja yritykseen ja antaneet henkilökohtaista omaisuutta

vakuudeksi. Yrittäjillä ei ole enää mahdollisuutta pääomittaa yritystään lisää. Lainaa on otettu niin paljon kuin mahdollista. Suuri osa alan yrityksistä ei edes saa pankeista lainaa, vaikka vakuuksia olisikin, koska pankit ovat luokitelleet ravintola-alan kriisialaksi koronapandemian vuoksi.

Ainoa keino saada rahoitusta, pelastaa yrityksiä ja työpaikkoja on, että valtio korvaa joustamattomat kulut täysimääräisesti. Joustamattomien kulujen täysimääräinen korvaaminen verrattuna hallituksen esityksessä (HE 27/2021 vp) esitettyyn lisäisi valtion kustannuksia kuuden viikon sulkuajalta noin 50–60 miljoonaa euroa. Se on vähäinen määrä, kun sitä vertaa majoitus- ja ravintola-alan vuoden 2019 verojalanjälkeen, 2,9 miljardiin euroon. Myös valtion kannalta on järkevää taloudenhoitoa, että mahdollisimman moni ravintolayritys selviäisi kriisistä ja työpaikkoja pelastuisi. Kun koronakriisi on ohi, alan yritykset maksavat saamansa sulkemiskorvauksen ja muut valtiontuet moninkertaisesti ja nopeasti takaisin.

Matkailu- ja ravintola-alan yritykset ovat saaneet vähän tukia Suomen valtiolta, kun tukia vertaa muihin Pohjoismaihin. Ravintolayritykset ovat saaneet valtiolta viime kevään ravintolasulusta sekä kustannustuki I ja II:sta yhteensä noin 160 miljoonaa euroa. Lisäksi Business Finland Oy ja ELY-keskukset ovat myöntäneet majoitus- ja ravintola-alalle yhteensä 89 miljoonaa euroa kehittämistukea. Kun ravintoloiden liikevaihto romahti viime vuonna noin 1,5 miljardilla eurolla, on selvää, että suuri osa joustamattomista kuluista on katettu ravintolayritysten omista pääomista, yrittäjien henkilökohtaisista varoista ja lainaa ottamalla.

Hallituksen esityksessä (HE 27/2021 vp) esitetään, että valtio ei maksaisi sulkemiskorvausta niiltä osin, kun ravintolayritys harjoittaa ruoka-annosten ulosmyyntiä. Ravintolayritykset eivät pysty erottelemaan ulosmyyntiä muusta myynnistä vertailukaudelta (helmikuu). Siten ulosmyynnin pois lukeminen sulkemiskorvauksen piiristä ei ole mahdollista.

Se olisi myös asiallisesti väärin, koska korona-aikana suuri osa ulosmyynnistä tapahtuu ruokalähettyyritysten välityksellä. Ne veloittavat ravintolayritykseltä jopa 30 prosenttia ravintola-annoksen hinnasta. Ne pakottavat ravintolayritykset myymään ruoka-annoksen samalla hinnalla, kun asiakas noutaa annoksen itse ravintolasta tai kun lähettyyritys kuljettaa ruoan asiakkaalle. Esimerkiksi 10 euron annoksesta ravintolayritykselle jää vain 7 euroa, minkä vuoksi toiminta on tappiollista.

Ravintolayritysten ruoka-annosten ulosmyynti onkin korona-aikana tapa kerätä kassaan edes vähän rahaa päälle kaatuvien laskujen maksuun ja jotta edes joitakin työntekijöitä voidaan työllistää. Todettakoon, että lähettyyrityksellä on oikeus hinnoitella kuljetuspalvelunsa vapaasti. Kysymys on siitä, onko lainmukaista ja kohtuullista, että lähettyyritykset pakottavat ravintolayritykset harjoittamaan tappiollista liiketoimintaa.

Hallitus valmistelee keskisuurille ja suurille yrityksille omaa korvauspakettia.

MaRa katsoo, että

- **valtion tulee korvata ravintoloiden sulun ajalta kertyvät joustamattomat kulut täysimääräisesti. Korvaukset tulee maksaa nopeasti yrityksille.**
- **ulosmyynnin ei tule vähentää sulkemiskorvausta. Ravintolayritykset eivät pysty erittelemään ulosmyyntiä muusta myynnistä. Lisäksi ulosmyynti on tappiollista silloin, kun lähettiyritys vie ruoka-annoksen asiakkaalle.**
- **keskisuuria ja suuria yrityksiä koskeva sulkemiskorvausesitys tulee valmistella nopeasti. Tukikohtainen ja yrityskohtainen enimmäismäärä tulee nostaa EU:n sallimaan 10 miljoonaan euroon. Suomen tulee käyttää hyväksi EU:n valtiontukisäännöstöön sisältyvää mahdollisuutta käsitellä konserniin kuuluvia yrityksiä itsenäisinä tukien enimmäismäärän osalta.**

Ravintoloiden avaaminen sulun jälkeen

Hallitus esittää, että sulun piirissä olevat ravintolat voisivat avata ovensa 19.4.2021. Tuolloin sulkua on kestänyt jo kuusi viikkoa. Avaaminen tulee tehdä sellaisilla rajoituksilla, jotka mahdollistavat kannattavan liiketoiminnan. Rajoitustoimet, jotka eivät mahdollista kannattavaa liiketoimintaa, syöksevät alan yritykset yhä vaikeampaan tilanteeseen.

MaRa katsoo, että ravintolat tulee avata sulun jälkeen sellaisilla ehdoilla, että ne mahdollistavat kannattavan liiketoiminnan.

Ulosmyyntiruokan nauttiminen sulun piirissä olevien ravintoloiden terasseilla

Sulun piirissä olevilla ravintoloilla on oikeus myydä ruoka-annoksia asiakkaille mukaan otettaviksi. Asiakas ei kuitenkaan saa jäädä nauttimaan ruoka-annoksia ravintoloiden terasseille.

Asiakkaat nauttivat ravintoloista hakemansa ruoka-annokset esimerkiksi hiihtokeskuksissa yleisillä paikoilla, joissa on tuoleja ja pöytiä. Alueen kiinteistönhoidosta vastuulliset yritykset ovat voineet lisätä niitä ympäri liiketukikeskuksia ja muuten ravintoloiden läheisyyteen. Asiakkaat voivat nauttia ravintolasta noutamia ruoka-annoksia kaikkialla muualla paitsi ravintolan terassilla, joka on kuitenkin ainoa paikka, jossa huolehditaan hygieniasta ja turvallisuusvaatimuksista. Ruokatarjoilun salliminen ravitsemisliikkeen ulkotarjoilualueilla olisi myös tärkeää ammattiliikenteen kuljettajille, koska he voisivat tällöin nauttia taukonsa aikana ruoka-annoksen liikenneaseman terassilla. Kiellolle nauttia ruoka-annos ravintolan terassilla ei ole olemassa asiallisia perusteita.

Koronavirus ei leviä ulkotiloissa samalla tavalla kuin sisätiloissa. Asiakkaan ravintolasta hakemien ruoka-annosten nauttiminen ravintolan terassilla ei siten lisää koronatartuntojen riskejä. Terassille ei tarjota, eikä

siellä saisi nauttia alkoholijuomia. Ravintolan henkilökunnalla olisi kuitenkin oikeus ja velvollisuus siivota ja ylläpitää hygieniaa terassilla. Ravintolayritys vastaisi korona-ajan hygienia- ja turvallisuusvaatimusten noudattamisesta.

MaRa katsoo, että asiakkailla tulee olla oikeus nauttia ravintolasta noutamansa ruoka-annos ravintolan terassilla. Ravintolayritys vastaisi hygienia- ja turvallisuusvaatimusten noudattamisesta. Esitämme, että majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetun lain 3 a §:n 2 momentti muutettaisiin seuraavaan muotoon: Mitä 1 momentissa säädetään, ei koske ruoan ja juoman myymistä ravitsemisliikkeestä muualla nautittavaksi eikä ruoan ja juoman myymistä ravitsemisliikkeen ulkotiloissa nautittavaksi lukuun ottamatta alkoholilaissa (1102/2017) tarkoitettuja alkoholijuomia.

Juhlimisen siirtyminen koteihin ja muihin yksityistiloihin

Kun yökerhot, karaokeravintolat ja pubit on suljettu, erityisesti nuorten juhliminen on siirtynyt koteihin ja muihin yksityistiloihin. Hallituksen esityksessä ei ole arvioitu, mikä merkitys juhlimisen siirtymisellä yksityistiloihin on koronatilanteeseen.

MaRa katsoo, että eduskunnan olisi syytä tehdä arvio, mikä merkitys ravintolasululla ja juhlimisen siirtymisellä koteihin ja muihin yksityistiloihin on koronatilanteeseen.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry

Timo Lappi
toimitusjohtaja